

Staatsbosbeheer
Smallepad 5
3811 MG AMERSFOORT

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265
Fax
(0320)-265260
E-mail
provincie@Flevoland.nl
Website
www.flevoland.nl

Verzenddatum
2 november 2018

Bijlagen
1

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2325765

Onderwerp

Wet natuurbescherming: vergunning afschot edelherten
Oostvaardersplassen in het kader van de reset grote grazers

Geachte heer, mevrouw,

Op 29 oktober 2018 hebben wij uw aanvraag voor een vergunning, in het kader van de Wet natuurbescherming artikel 2.7 ontvangen voor het afschieten van edelherten in Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen, inclusief de bijbehorende bijlagen.

In dit verband is het van belang om vast te stellen of er negatieve gevolgen voor de instandhoudingdoelstellingen kunnen optreden in Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen. De voorgenomen activiteit vindt plaats op het grondgebied van de provincie Flevoland. Gedeputeerde Staten van Flevoland zijn daarom gezien artikel 1.3 lid 1 en 4 van de Wet natuurbescherming het bevoegd gezag. Bijgevoegd treft u het besluit van Gedeputeerde Staten aan.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris, de voorzitter,

Mr. Drs. T. van der Wal

L. Verbeek

Besluit van GEDEPUTEERDE STATEN van Flevoland op een verzoek voor een vergunning op grond van artikel 2.7 Wet natuurbescherming

Inhoudsopgave

- A. Besluit
- B. Onderwerp aanvraag
  - B.1 Wettelijk kader Wet natuurbescherming
  - B.2 Beleid Provincie Flevoland
  - B.3 Beoordeling
    - B3.1 Juridische grondslag
    - B3.2 Inhoudelijke effectbeoordeling
    - B3.3 Conclusie
- C. Voorschriften
- D. Kennisgeving en afschriften
- E. Bezwaar
- F. Ondertekening

Bijlage 1: Informatieblad bezwaarprocedure Gedeputeerde Staten van Flevoland

A. Besluit

Gedeputeerde Staten van Flevoland HEBBEN BESLOTEN, op grond van artikel 2.7 lid 2 van de Wet Natuurbescherming, een vergunning te verlenen aan:
Staatsbosbeheer
Smallepad 5
3811 MG AMERSFOORT

voor het afschieten van edelherten met geweer en gebruikmaking van geluiddemper in Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen en in de gebieden daaromheen die voor de edelherten rechtstreeks te bereiken zijn (Kotterbos, Oostvaarderbos en Oostvaarderveld) in het kader van de reset grote grazers.

B. Onderwerp aanvraag

Op 29 oktober 2018 hebben wij een aanvraag voor een vergunning, in het kader van de Wet natuurbescherming artikel 2.7 ontvangen van Staatsbosbeheer voor het afschieten van edelherten in Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen. Het afschot zal plaatsvinden teneinde invulling te geven aan het advies van de Commissie van Geel. Het afschot is getoetst in een voortoets opgesteld door Sweco 'Toetsing reset grote grazers aan de Wet natuurbescherming', datum 29 augustus 2018.

Historie en aanleiding aanvraag

Op 1 januari 2007 is de met ingang van de nieuwe Wet natuurbescherming de verantwoordelijkheid voor het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen overgegaan van het rijk naar de provincie Flevoland. De Begeleidingscommissie beheer Oostvaardersplassen is in november 2017 ingesteld door Gedeputeerde Staten van Flevoland. De commissie had als opdracht om invulling te geven aan richtinggevende uitspraken van Provinciale Staten van februari 2017 over de toekomst van het gebied.

In april 2018 is het Advies Beheer Oostvaardersplassen uitgebracht (rapport Van Geel). Hieruit blijkt dat voor het behouden en behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied de Oostvaardersplassen een aanpassing van het beleid plaats moet vinden. Op 11 juli 2018 hebben provinciale staten van de provincie Flevoland vastgesteld de in het rapport van Van Geel

voorgestelde beheermaatregelen voor het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen te willen doorvoeren. Een van de voorgestelde beheersmaatregelen betreft een reset van de grote grazers in het gebied. Onderdeel hiervan is dat het aantal edelherten in het gebied teruggebracht moet worden. Hiertoe is op 19 september 2018 op grond van artikel 3.18, lid 1 Wnb een opdracht aan Staatsbosbeheer gegeven voor het doden van edelherten met gebruikmaking van het geweer, voorzien van demper en met gebruikmaking van nachtzichtapparatuur. In onderhavige vergunning worden de effecten van de afschot op de Natura 2000 instandhoudingsdoelen van het gebied beoordeeld.

Aanvraag

In het rapport van Van Geel wordt voor de komende jaren uitgegaan van 1.500 grote grazers. Om echter ruimte te geven aan een vlot herstel van grasgroei en vegetatietypen en -structuren en floraherstel en meer 'werkruimte' te creëren voor de diverse uit te voeren inrichtingsmaatregelen in de komende jaren is het voorstel uit te gaan van een reset tot 1.100 dieren en spreekt daarbij van een verdeling over de soorten van 230 heckrunderen, 450 konikpaarden en 490 edelherten. Dat betekent dat afschot van edelherten zal plaatsvinden tot de doelstand van 490 dieren is bereikt.

Voor het afschot van edelherten in het kader van de reset grote grazers is door GS een opdracht in het kader van artikel 3.18 Wet natuurbescherming aan Staatsbosbeheer verleend. In deze opdracht is aangegeven onder welke voorwaarden het afschot kan plaatsvinden. Onderstaand zijn enkele van deze voorwaarden weergegeven die de omvang en reikwijdte van de activiteit weergeven:

Aangewezen gebied

- Afschot vindt plaats in het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen en in de gebieden daaromheen die voor de edelherten rechtstreeks te bereiken zijn (Kotterbos, Oostvaarderbos en Oostvaarderveld).

Aangewezen middelen en tijden van afschot

- Het afschot vindt plaats met de volgende middelen:
  - a) geweer;
  - b) geluidsdemper, deze is te allen tijde verplicht;
  - c) nachtzichtapparatuur, verplicht indien lichtomstandigheden dit noodzakelijk maken.
- Het afschot mag 24 uur per dag plaatsvinden.
- Het afschot van de edelherten mag plaats vinden in de periode 1 september tot 1 april.
- Het afschot mag ook plaatsvinden op zon- en feestdagen.
- Er vindt geen afschot plaats in de bronsttijd van het edelhert. Staatsbosbeheer meldt aan de provincie wanneer de bronst ten einde is. Na instemming door de provincie kan men het gebruik van de opdracht aanvagen/hervatten.

Doelstand en termijn opdracht

- De doelstand voor het aantal edelherten is 490 dieren. Zodra dit aantal is bereikt, vervalt de opdracht. Het afschot van edelherten dient zo mogelijk voor en tijdens herfst/winterperiode 2018/2019 gerealiseerd te zijn (voor 1 januari 2019). Of zo spoedig als mogelijk na deze termijn doch uiterlijk op 1 januari 2020.

Overig

- De geschoten edelherten zullen wanneer dit redelijkerwijs mogelijk is ter beschikking worden gesteld voor menselijke consumptie. Realisatie van de doelstand heeft prioriteit boven het beschikbaar stellen van de geschoten dieren voor menselijke consumptie. Kadavers die niet de voedselketen in gaan, kunnen worden afgevoerd voor destructie. Een deel van de dode dieren kan in het gebied blijven liggen ten behoeve van aaseters.

B.1 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming is per 1 januari 2017 het nationale wettelijke kader voor toetsing van activiteiten, plannen, projecten en handelingen met mogelijke gevolgen voor de belangrijkste natuurwaarden van de speciale beschermingszones (SBZ's) aangewezen onder de Vogelrichtlijn.

Het afschot van edelherten zal in de Oostvaardersplassen plaatsvinden. Het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen is op 23 december 2009 (kenmerk PDN/2009-078) definitief aangewezen als speciale beschermingszone in het kader van de Vogelrichtlijn voor de volgende soorten:

Broedvogels:

Dodaars, aalscholver, roerdomp, woudaap, kleine zilverreiger, grote zilverreiger, lepelaar, bruine kiekendief, blauwe kiekendief, porseleinhoen, blauwborst, snor, rietzanger en grote karekiet.

Niet-broedvogels:

Grote zilverreiger, lepelaar, wilde zwaan, kolgans, grauwe gans, brandgans, bergeend, smient, krakeend, wintertaling, pijlstaart, slobend, tafeleend, kuifeend, nonnetje, zeearend, kluut, kemphaan en grutto.

Deze vergunning wordt afgegeven voor de werkzaamheden op het grondgebied van Flevoland. Gedeputeerde Staten van Flevoland zijn in overeenstemming met artikel 1.3 lid 1 van de Wet natuurbescherming bevoegd gezag.

Het is op basis van artikel 2.7, tweede lid, Wet natuurbescherming verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

Op grond van artikel 2.7, derde lid, Wet natuurbescherming verlenen GS een vergunning als bedoeld in het tweede lid uitsluitend indien is voldaan aan:

a. artikel 2.8, met uitzondering van het negende lid, wanneer de vergunning betrekking heeft op een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, of

b. artikel 2.8, negende lid, wanneer zij betrekking heeft op andere handelingen dan projecten als bedoeld in onderdeel a.

B.2 Beleidsuitgangspunten Provincie Flevoland

Rapport Van Geel

In het rapport Advies Beheer Oostvaardersplassen van april 2018 presenteert de externe begeleidingscommissie beheer Oostvaardersplassen (commissie Van Geel) doelen, ambities en kaders voor het toekomstig beleid van de Provincie Flevoland voor het Oostvaardersplassengebied. Het hierin uiteengezette beleid is op 11 juli 2018 door Provinciale Staten van de provincie Flevoland aangenomen. De commissie Van Geel komt in het rapport met een aantal adviezen voor het provinciaal beleid rond de Oostvaardersplassen:

1. Topprioriteit aan het realiseren van de Natura 2000 instandhoudingsdoelen.
2. Bevordering van het welzijn van de grote grazers in het gebied.

Beheerplan Natura 2000 Oostvaardersplassen 2015

In oktober 2015 is het Natura 2000-beheerplan Oostvaardersplassen vastgesteld. De Oostvaardersplassen beslaat circa 5.480 hectare. Het natuurgebied bestaat uit een moerasdeel (ongeveer 3.600 hectare) en een droger, grazig deel (ongeveer 1.880 hectare). De Oostvaardersplassen wordt begrensd door de Oostvaardersdijk, Knardijk, spoorlijn Almere-Lelystad (spoorloot) en de gemeentegrens van Almere. Het gebied is omrasterd. Binnen dit raster liggen ook het Oostvaardersbos en een deel van het Kotterbos, die echter niet tot het Natura 2000-gebied behoren. Dit Natura 2000-beheerplan beschrijft wat nodig is om de instandhoudingsdoelen voor de Oostvaardersplassen te behouden en/of te bereiken.

B.3 Beoordeling

B.3.1 Juridische grondslag

Uit het wettelijk kader (zie B1) valt op te maken dat de vergunning verleend kan worden indien is voldaan aan:

a. artikel 2.8, met uitzondering van het negende lid, Wet natuurbescherming wanneer de vergunning betrekking heeft op een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, of

b. artikel 2.8, negende lid, Wet natuurbescherming wanneer zij betrekking heeft op andere handelingen dan projecten als bedoeld in onderdeel a.

De voorgenomen activiteit betreft het afschieten van edelherten in het kader van de reset grote grazers. Deze activiteit betreft geen project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar een andere handeling dan projecten als bedoeld in artikel 2.7, derde lid onderdeel a, Wet natuurbescherming. Dit betekent dat de vergunning verleend kan worden indien is voldaan artikel 2.8, negende lid, Wet natuurbescherming.

Artikel 2.8, negende lid, Wet natuurbescherming bepaalt dat GS bij het verlenen van de vergunning rekening houden met de gevolgen die de handeling kan hebben voor een Natura 2000-gebied, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied.

B.3.2 Inhoudelijke effectbeoordeling

Inleiding

Op grond van artikel 2.7, tweede lid, Wnb is het verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

Vergunningplichtig zijn dus alleen projecten of andere handelingen die:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren;
- een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

Afschot van edelherten in de Oostvaardersplassen kan tot gevolg hebben dat de voor het Natura 2000-gebied kwalificerende vogelsoorten tijdelijk verstoord kunnen worden. Van een significante verstoring in de zin van artikel 2.7, tweede lid, Wnb is alleen sprake indien de verstoring zodanig is dat daardoor de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende soort(en) in het geding is.

Een reductie van het aantal edelherten kan er toe leiden dat, vanwege bijv. verruiging van de vegetatie, de omvang en/of kwaliteit van het leefgebied van de voor het Natura 2000-gebied kwalificerende vogelsoorten verslechtert.

In de bij de vergunningaanvraag aangehaalde voortoets van Sweco is beschreven wat de mogelijke effecten van de voorgenomen handelingen zijn op de kwalificerende vogelsoorten van het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen. Daarnaast is door Sweco een notitie gemaakt met een beschouwing van eventuele cumulatieve effecten van andere vergunde projecten en/of vastgestelde plannen. Deze notitie is ook betrokken bij de beoordeling, hoewel dit niet strikt noodzakelijk is voor andere handelingen dan een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied. Tot slot is het addendum bij de beoordeling betrokken dat Sweco heeft gemaakt naar aanleiding van enkele reacties van partijen op de voortoets van Sweco.

Voortoets Sweco

In de voortoets van Sweco is beschreven wat de mogelijke effecten van de voorgenomen handelingen zijn op de kwalificerende vogelsoorten van het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen. Samengevat zijn de belangrijkste conclusies:

Geen significante verstoring

Broedvogels

In de voortoets van Sweco wordt geconcludeerd dat een significante verstoring in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen van de voor het Natura 2000-gebied kwalificerende broedvogelsoorten kan worden uitgesloten omdat afschot uitsluitend plaatsvindt in de periode van 1 september tot 1 april.

Niet-broedvogels

In de voortoets van Sweco wordt geconcludeerd dat een significante verstoring in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen van de voor het Natura 2000-gebied kwalificerende niet-broedvogelsoorten kan worden uitgesloten. Gezien de beperkte duur en intensiteit van de verstoring en de aanwezige uitwijkmogelijkheden binnen het grazige gebied, zal er geen sprake zijn van een afname in de aantallen foeragerende niet-broedvogels in het gebied door het afschot. De versturende effecten zijn daarbij grotendeels beperkt tot het winterseizoen 2018/2019 en dus van tijdelijke aard.

Geen significante verslechtering kwaliteit leefgebied

Broedvogels

Voor de meeste broedvogels lagen de aantallen in 1998 hoger dan de meest recente tellingen in 2016. Dit is waarschijnlijk een resultaat van de hogere vegetatie en struweel in het moerasgebied door een lagere begrazingsdruk. Moerasvogels als dodaars, roerdomp, porseleinhoen, blauwborst, snor, rietzanger en grote karekiet hebben allen profijt van verminderde rietbegrazing door grote grazers. Verminderde rietbegrazing leidt daarbij naar verwachting tot een combinatie van hoger riet waarvan soorten als roerdomp en grote karekiet profiteren, en kort begraasd riet waarvan met name bijvoorbeeld dodaars kan profiteren. In de voortoets van Sweco wordt geconcludeerd dat een significant effect in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen van deze kwalificerende broedvogelsoorten kan worden uitgesloten.

Dit geldt ook voor de blauwe en bruine kiekendief, die vooral zullen profiteren van de toename van variatie in de vegetatiestructuur als gevolg van een verminderde begrazingsdruk. Een verbetering van de rietstructuur en kwaliteit van het riet door verminderde betreding door edelherten heeft een

positief effect op met name bruine kiekendief. In de voortoets van Sweco wordt geconcludeerd dat een significant effect in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen van deze kwalificerende broedvogelsoorten kan worden uitgesloten.

Niet-broedvogels

Ganzen, wilde zwaan en smient

Door de verminderde begrazingsdruk zal het areaal aan kort eiwitrijk gras verminderen. Dit kan leiden tot een afname van de aantallen brandganzen, die kort gras prefereren. Het aantal brandganzen was in 1998 veel lager (tabel 2.4) wat mede het gevolg zal zijn van een combinatie van minder geschikt gras en een kleiner grazig areaal.

De grauwe gans kan mogelijk van de ontwikkelingen profiteren, gezien de uitbreiding van wat ruiger grasland die deze soort prefereert. Bij verdergaande verruiging kan het areaal aan geschikt foerageergebied wel weer afnemen, maar dat is binnen een periode van twee jaar nog niet te verwachten. In dit kader is het niet te verwachten dat het aantal grauwe ganzen als gevolg van de beoogde reductie zullen afnemen.

De kolgans en smienten hebben eveneens voorkeur voor kortgrazige vegetatie.

Vermoedelijk door concurrentie met de brandgans hebben deze soorten veel minder geprofiteerd van de toegenomen begrazingsdruk. Afname in begrazingsdruk zal dan ook weinig invloed hebben op de populaties van deze soorten. Dit geldt naar verwachting ook voor de smient.

Het aantal wilde zwanen is dusdanig laag, dat deze naar verwachting geen relatie heeft met de draagkracht van het gebied. Vermindering van de begrazingsdruk zal naar verwachting voor deze soort niet leiden tot een verdere afname.

Eenden

De meeste eendensoorten verblijven in het moeraskerngebied van de OVP. Hierop zijn geen effecten te verwachten van een vermindering van de begrazingsdruk.

Steltlopers

Voor de meeste overige kwalificerende waadvogels is het van belang dat de grote grazers de vegetatie langs de oevers van de poelen kort houden. Zilverreigers en lepelaars maar ook foeragerende dodaars, profiteren van kort begraasd riet door de grotere voedselrijkdom in de door het gebied verspreide poelen en plassen.

De afname van de begrazingsdruk leidt tot een toenemende ontwikkeling van moerasvegetatie langs de plassen en watergangen, die in het grazige gebied aanwezig zijn. Dit kan leiden tot een afname van de geschiktheid van het foerageergebied voor lepelaar, grote zilverreiger en kluut.

De grutto en kemphaan prefereren een wat minder intensief begraasd grasland. Door de afname van de begrazingsdruk kan de geschiktheid van delen van het grasland mogelijk toenemen. Tegelijkertijd zal door verdere verruiging het areaal aan geschikt foerageergebied afnemen. In een periode van twee jaar is dit nog niet te verwachten.

Zeearend

Zeearenden foerageren in het grazige gebied met name op jonge ganzen en in mindere mate op kleine zoogdieren. Op de zeearend zijn geen negatieve effecten te verwachten van de reductie van de begrazingsdruk. Het aantal geschikte prooidieren zal er niet wezenlijk door veranderen. Door het afschot zal de beschikbaarheid aan kadavers toenemen. Verstoring als gevolg van het afschot blijft beperkt tot de periode 1 september tot 1 april.

Addendum Sweco

Aanvullend op de voortoets is door Sweco een addendum opgesteld omdat de uitgangspunten van de toets niet altijd goed aansluiten op de uitgangspunten van en/of de voorschriften in de opdracht in

het kader van artikel 3.18 Wnb van GS van Flevoland aan Staatsbosbeheer. Ook wordt in het addendum ingegaan op enkele onzekerheden vanwege de complexiteit van de interactie tussen grote grazers en de kwalificerende vogelsoorten, in het bijzonder ganzen en smienten. In het addendum van Sweco wordt een aantal aanvullende mitigerende maatregelen voorgesteld. Hoewel significante gevolgen nog steeds niet verwacht worden, is met aanvullende mitigerende maatregelen met zekerheid geborgd dat significante effecten niet zullen optreden.

Maatregelen vanwege verstoring

Hoewel uit de Voortoets (SWECO, 2018) blijkt dat naar verwachting geen significante verstoring op zal treden tijdens het afschot, blijven er enkele onzekerheden over de mate van verstoring en de reactie van de edelherten en vogels vanwege de onvoorspelbaarheid van het gedrag van zowel de edelherten als de kwalificerende vogelsoorten. De volgende maatregelen worden voorgesteld om deze onzekerheden weg te nemen:

- Tussen 1 februari en 1 april vindt geen afschot meer plaats binnen de verstoringsafstand van de broedlocaties van de dan mogelijk al broedende kwalificerende broedvogelsoorten in de moeraszone. Dit betreft mogelijk soorten als aalscholver, lepelaar en roerdomp, die in de moeraszone broeden. Op basis van de profielendocumenten van deze vogelsoorten van het ministerie van LNV wordt uitgegaan van een maximale verstoringsafstand van ca. 300 meter. In werkelijkheid zal deze afstand naar verwachting kleiner zijn omdat uitsluitend wordt geschoten met geluiddempers, wat de impact op de omgeving beperkt.
- Niet schieten vanuit rijdende auto's geschoten en geen gebruik maken van kunstlicht voor afschot.
- De periode van afschot zoveel mogelijk beperken tot de vroege ochtend, en eventueel de avond om te voorkomen dat de dieren de hele dag door verstoord kunnen worden.
- Opleggen van een monitoringsverplichting op grond waarvan kan worden bijgestuurd. Met dit hand-aan-de-kraan principe kan significante verstoring voorkomen worden. De volgende maatregelen zijn in dit kader noodzakelijk:
  - Personen die het afschot uitvoeren registreren de reactie van edelherten en vogels per schot in een gestandaardiseerd format. Hieruit moet blijken hoe ver en in welke richting (groepen) edelherten wegvluchten en of hierdoor kwalificerende vogelsoorten zijn opgevlogen;
  - Wekelijks worden vogeltellingen uitgevoerd om vast te stellen of de gebruikelijke aantallen Natura 2000-soorten in de randzone van de Oostvaardersplassen verblijven. Dit wordt zodanig uitgevoerd dat de resultaten vergelijkbaar zijn met de reguliere maandelijkse vogeltellingen die in het gebied worden uitgevoerd. Vanaf februari wordt hierbij ook specifiek gelet op kwalificerende broedvogels.
  - Wekelijks vindt evaluatie van voorgaande punten plaats door de boswachter monitoring en ecooloog van Staatsbosbeheer en een persoon die afschot uitvoert. Dit kan om gecombineerde functies gaan. Zij stellen vast of gedragingen van de edelherten zodanig zijn dat hierdoor verstoring van kwalificerende vogelsoorten heeft plaatsgevonden, zodanig dat dit duidelijk zichtbaar is in de aantallen kwalificerende vogelsoorten. Ook verstoring van vogels door edelherten en indirecte effecten door wegtrekken van edelherten in het moeras wordt bij deze evaluatie meegenomen.
  - Indien uit de evaluatie blijkt dat gedragingen van de edelherten zodanig zijn dat hierdoor verstoring van kwalificerende vogelsoorten plaats vindt, zodanig dat dit duidelijk zichtbaar is in de aantallen kwalificerende vogelsoorten, dan wordt direct gestopt met het afschot en wordt dit gemeld aan de provincie. In afstemming met de provincie wordt dan besloten op welke wijze het afschot weer kan worden opgestart, zonder dat dit kan leiden tot een significante verstoring van kwalificerende vogelsoorten.

Maatregelen vanwege veslechtering van het foerageergebied van kwalificerende niet-broedvogels

Uit de voortoets van Sweco blijkt dat niet te verwachten is dat er significante effecten op grauwe gans, kolgans, brandgans en/of smient optreden ten gevolge van de reset van de grote grazers.

Vanwege de complexiteit van de interactie tussen grote grazers de vegetatie en de verschillende soorten ganzen en smienten, alsmede de invloed van exogene factoren zoals het weer en ontwikkelingen in de broed- en foerageergebieden buiten de Oostvaardersplassen, zijn de gevolgen van de reset niet met volledige zekerheid te voorspellen. Er wordt een monitoringsverplichting voorgesteld op grond waarvan kan worden bijgestuurd. De volgende maatregelen worden zijn in dit kader noodzakelijk:

- Uitvoeren van een vegetatiestructuurkartering in de zomer van 2019. Van belang is de kartering op exact de zelfde methode en periode uit te voeren als in 2016 (de meest recent beschikbare kartering) zodat de resultaten vergelijkbaar zijn.
- Vergelijking uitvoeren van de resultaten van de reguliere vogeltellingen in de jaren na het afschot met de gegevens uit de zelfde periode(n) in de voorgaande jaren.
- Aan de hand van bovenstaande gegevens stelt een ter zake kundige ecoloog jaarlijks vast of er sprake is van een afname van aantallen ganzen of smienten en of dit te relateren is aan een afname aan geschikt foerageergebied als gevolg van het afschot van de edelherten in het kader van de reset grote grazers.
- Indien uit bovenstaande blijkt dat er een risico is op significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen voor een of meerdere soorten ganzen of de smient, dan wordt dit zo spoedig mogelijk gemeld aan de provincie. In afstemming met de provincie wordt dan besloten op welke wijze de achteruitgang van de betreffende soort(en) gestopt kan worden, bijvoorbeeld door verruigd grasland terug te zetten in grasland dat geschikt is als foerageergebied voor de betreffende soort(en) of door het opvoeren van het aantal grote grazers in het gebied.

Met voorgaande maatregelen wordt zowel tijdens de periode van afschot als in de jaren daarna gewaarborgd dat effecten zo veel als mogelijk worden beperkt en aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van kwalificerende vogelsoorten als gevolg van het afschot van edelherten in het kader van de reset grote grazers kan worden uitgesloten.

Cumulatie

Uit artikel 2.7 en 2.8 van de Wet natuurbescherming volgt dat een onderzoek naar cumulatie niet vereist is, omdat het hier gaat om een zogenaamde andere handeling. Desalniettemin is door Sweco een beschouwing gemaakt van eventuele effecten van andere projecten of plannen die kunnen cumuleren met de effecten van de reductie van het aantal edelherten in de Oostvaardersplassen door middel van afschot als gevolg van de voorgenomen reset grote grazers.

Binnen het Natura 2000-gebied gaat het om de volgende relevante projecten/ontwikkelingen:

- *Moeras-reset*: regeneratie van het rietmoeras, zodat de Natura 2000-doelsoorten die in de afgelopen jaren in aantal achteruit zijn gegaan weer kunnen toenemen en de doelen gehaald worden (voor nadere beschrijving zie Royal HaskoningDHV, september 2018. Voortoets Moerasreset Oostvaardersplassen)
- *Aanleg beschutting*: het welzijn van grazers bevorderen door voldoende beschuttingsmogelijkheden te bieden voor met name in de winter (voor nadere beschrijving zie Sweco, oktober 2018. Toetsing aanleg beschuttingsmogelijkheden aan de Wet natuurbescherming.
- *Vernatting*: Vernatting in delen van het Natura 2000-gebied (o.a. Beemdlanden, Spoorzone en Waterlanden); dit betreft het (deels) verbreden en verdiepen van bestaande slenken en de aanleg van poelen (voor nadere beschrijving zie Movares, september 2018. Voortoets Wet natuurbescherming: Grazig deel Oostvaardersplassen, vernatting en recreatie.
- *Recreatie*: De recreatieve maatregelen bestaan uit (voor nadere beschrijving zie Movares, september 2018. Voortoets Wet natuurbescherming: Grazig deel Oostvaardersplassen, vernatting en recreatie).
  - Aanleg boardwalk en verplaatsen uitkijkpunt in het Entreegebied;
  - Rondje riet aan de rand van de Driehoek met nieuw uitkijkpunt;
  - Nieuw uitkijkpunt aan de noordrand van de Waterlanden;

- Kanoroute met nieuw uitkijkpunt in midden van het gebied.

Buiten het Natura 2000-gebied geplande relevante projecten/ontwikkelingen zijn:

- *Almeerse poort*: inrichting van de groene bosrand tussen de bebouwde kom van Almere en het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen als recreatiegebied.
- *Oostvaardersveldzone, Hollandse Hout Zuid*: inrichtingswerkzaamheden gericht op instandhoudingsdoelen Natura 2000 ten aanzien van kiekdiefleefgebied compensatie en aantrekkelijk en beleefbaar landschap aan de randen van de Oostvaardersplassen.
- *Kiekendieffoerageergebied*: ontwikkeling van de randzones bij de Oostvaardersplassen door zowel recreant als natuur te ruimte geven; onderdeel hiervan is de realisatie van kiekendieffoerageergebieden.

Uit de beschouwing van Sweco blijkt dat de moerasreset kan leiden tot een beperkt negatief effect op het leefgebied van de grote zilverreiger, lepelaar en kluut. Als gevolg van de vernattingsmaatregelen in de ondiepe zones van de nieuw aan te leggen plassen zullen tevens positieve effecten optreden op de omvang en/of kwaliteit van het leefgebied van de betreffende soorten. De totale cumulatie van effecten leidt in dit kader niet tot significant negatieve effecten in relatie tot de instandhoudingsdoelen.

Ten aanzien van de brandgans geldt dat als gevolg van de moerasreset, de beschuttingsmaatregelen en de vernattingsmaatregelen sprake is van een beperkt negatief effect op het leefgebied van de brandgans. Uit de beschouwing van Sweco blijkt dat deze projecten/plannen niet leiden tot een aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van de brandgans en dat dit ook in cumulatie met de effecten van het afschot van edelherten in het kader van de reset grote grazers niet leidt tot een aantasting van de instandhoudingsdoelstellingen van de soort. Omdat de huidige aantallen brandganzen zich ruim boven het instandhoudingsdoel bevinden en dit ook in cumulatie met de effecten van andere maatregelen het geval blijft, zal er in dit kader geen sprake zijn van significante cumulatie effecten in relatie tot de instandhoudingsdoelen.

In de cumulatietoets is ook gekeken naar mogelijke effecten van de vangweide/-kraal in het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen. Op de locatie van de vangweide is geen geschikt foerageergebied aanwezig voor de soorten lepelaar of kluut, welke foerageren in de poelen en plassen. Verstoring op deze twee soorten is dan ook op voorhand uit te sluiten. Ook de grote zilverreiger foerageert voornamelijk in poelen en ander ondiepe wateren (op vis en kikkers), maar daarnaast, vooral in de winterperiode, ook op voedselrijke graslanden (muizen). Hoewel de grote zilverreiger wel op de locatie van de vangkraal voor zou kunnen komen, vormt de vangweide waar de kraal geplaatst wordt momenteel geen optimaal foerageergebied vanwege de hoge mate van verruiging. Desondanks zal de kraal geen belemmering vormen voor de grote zilverreiger om hier te kunnen foerageren. De vogels kunnen eenvoudig over het raster heen vliegen. Het verruigde grasland biedt daarbij een goede biotoop voor muizen, waar de grote zilverreiger op kan foerageren, zeker wanneer door betreding door de paarden open plekken zullen ontstaan waar op de muizen gevoerageerd kan worden. Op het moment dat het aantal paarden te hoog wordt en ten tijde van het daadwerkelijk vangen van de paarden, zullen de grote zilverreigers kunnen uitwijken naar elders in het gebied, zodat de instandhoudingsdoelen voor de grote zilverreiger niet significant beïnvloed zullen worden door de vangkraal.

Er zijn geen andere projecten vergund of plannen vastgesteld in en rond het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen die relevant zijn voor een cumulatieve toetsing.

Stikstof

Emissie van stikstof is verwaarloosbaar. Alleen de inzet van enkele auto's en materieel voor het verzamelen van kadavers kan leiden tot een beperkte emissie van stikstof. Dit zal niet leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van voor stikstofdepositie gevoelige habitattypen en/of leefgebieden van soorten in stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. In de Regeling natuurbescherming is een afstandgrenswaarde voor stikstofdepositie vanuit wegverkeer opgenomen

van 3 km. Het dichtstbijzijnde stikstofgevoelige Natura 2000-gebied (PAS-gebied) is het Naardermeer op > 15 km afstand van de Oostvaardersplassen. Effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn op een zodanig grote afstand met zekerheid uitgesloten.

B3.3 Conclusie

Op basis van voorgaande wordt geconcludeerd dat als gevolg van de voorgenomen activiteit een significante verstoring van voor het Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen aangewezen vogelsoorten niet wordt verwacht, maar dat dit zonder mitigerende maatregelen mogelijk niet met zekerheid is uitgesloten. Ditzelfde geldt voor een significante verslechtering van het leefgebied van kwalificerende vogelsoorten. In het besluit worden derhalve mitigerende maatregelen voorgeschreven waarmee een significante verstoring en/of een significante verslechtering van het leefgebied van kwalificerende soorten met zekerheid kan worden uitgesloten. De voorschriften bevatten onder andere enkele hand-aan-de-kraan bepalingen, waardoor tijdig kan worden ingegrepen en bijgesteld indien dit noodzakelijk blijkt.

Geconcludeerd wordt dat - mede met toepassing van de mitigerende maatregelen die zijn voorgeschreven - voldoende rekening wordt gehouden met de gevolgen die de handeling kan hebben voor het Natura 2000-gebied, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied. Door toepassing van de mitigerende maatregelen die zijn voorgeschreven kunnen significante gevolgen bovendien ook op voorhand worden uitgesloten. De aangevraagde vergunning op grond van artikel 2.7, tweede lid, Wet natuurbescherming kan daarom verleend worden.

D. Voorschriften

Aan deze vergunning worden de volgende voorschriften verbonden:

1. De gebruiker van de vergunning moet ter plaatse waar deze een der handelingen verricht waartoe deze vergunning strekt, aan toezichhouders (politie of daartoe door de provincie aangewezen ambtenaren) op eerste aanvraag onmiddellijk de volgende zaken tonen:
  - a. een gewaarmerkte kopie van de vergunning;
  - b. een geldig identiteitsbewijs.
2. Deze vergunning kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de vergunninghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de vergunninghouder handelende (rechts-)personen. De vergunninghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze vergunning.
3. Het afschot van edelherten dient zo mogelijk voor en tijdens herfst/winterperiode 2018/2019 gerealiseerd te zijn (voor 1 januari 2019). Of zo spoedig als mogelijk na deze termijn doch uiterlijk op 1 januari 2020. Op 1 januari 2020 eindigt de looptijd van deze vergunning.
4. Afschot vindt alleen plaats in de periode van 1 september tot 1 april.
5. Tussen 1 februari en 1 april vindt geen afschot plaats binnen de verstoringafstand van de broedlocaties van de dan mogelijk al broedende kwalificerende broedvogelsoorten in de moeraszone. Dit betreft mogelijk soorten als aalscholver, lepelaar en roerdomp, die in de moeraszone broeden. Op basis van de profielendocumenten van deze vogelsoorten van het ministerie van LNV wordt uitgegaan van een maximale verstoringafstand van ca. 300 meter. In werkelijkheid zal deze afstand naar verwachting kleiner zijn omdat uitsluitend wordt geschoten met geluiddempers, wat de impact op de omgeving beperkt. Er mag geen afschot meer plaatsvinden binnen ca. 300 meter afstand van de (broedlocaties van kwalificerende broedvogelsoorten in de moeraszone tussen 1 februari en 1 april.
6. Er mag geen gebruik gemaakt worden van kunstlicht voor afschot.
7. De periode van afschot wordt zoveel mogelijk beperkt tot de vroege ochtend, en eventueel de avond om te voorkomen dat de dieren de hele dag door verstoord kunnen worden.
8. Er wordt een monitoringsverplichting opgelegd op grond waarvan kan worden bijgestuurd inzake verstoring. Met dit hand-aan-de-kraan principe kan significante verstoring

uiteindelijk met zekerheid voorkomen worden. De volgende maatregelen worden in dit kader opgelegd:

- a. Personen die het afschot uitvoeren registreren de reactie van edelherten en vogels per schot in een gestandaardiseerd format. Hieruit moet blijken hoe ver en in welke richting (groepen) edelherten wegvluchten en of hierdoor kwalificerende vogelsoorten zijn opgevlogen;
  - b. Wekelijks worden vogeltellingen uitgevoerd om vast te stellen of de gebruikelijke aantallen Natura 2000-soorten in de randzone van de Oostvaardersplassen verblijven. De eerste telling moet in de week voorafgaand aan de start van het afschot worden uitgevoerd. In de eerste week van het afschot wordt er twee keer in de week geteld, daarna kan overgegaan worden op een wekelijkse frequentie. Dit wordt zodanig uitgevoerd dat de resultaten vergelijkbaar zijn met de reguliere maandelijkse vogeltellingen die in het gebied worden uitgevoerd. Vanaf februari wordt hierbij ook specifiek gelet op kwalificerende broedvogels in de moeraszone.
  - c. Wekelijks vindt evaluatie van voorgaande punten plaats door de boswachter monitoring en ecooloog van Staatsbosbeheer en een persoon die afschot uitvoert. Dit kan om gecombineerde functies gaan. Zij stellen vast of gedragingen van de edelherten zodanig zijn dat hierdoor verstoring van kwalificerende vogelsoorten heeft plaatsgevonden, zodanig dat dit duidelijk zichtbaar is in de aantallen kwalificerende vogelsoorten. Ook verstoring van vogels door edelherten en indirecte effecten door wegtrekken van edelherten in het moeras wordt bij deze evaluatie meegenomen.
  - d. Indien uit de evaluatie blijkt dat gedragingen van de edelherten zodanig zijn dat hierdoor verstoring van kwalificerende vogelsoorten plaats vindt, zodanig dat dit duidelijk zichtbaar is in de aantallen kwalificerende vogelsoorten, dan wordt direct gestopt met het afschot en wordt dit gemeld aan de provincie via wetnatuurbescherming@flevoland.nl en Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek via handhaving@flevoland.nl. In afstemming met de provincie wordt dan besloten op welke wijze het afschot weer kan worden opgestart, zonder dat dit kan leiden tot een significante verstoring van kwalificerende vogelsoorten.
9. Er wordt een monitoringsverplichting opgelegd inzake verslechtering op grond waarvan kan worden bijgestuurd. Met dit hand-aan-de-kraan principe kan significante verslechtering uiteindelijk met zekerheid voorkomen worden. De volgende maatregelen worden in dit kader opgelegd:
- a. Personen die het afschot uitvoeren registreren de reactie van edelherten en vogels per schot in een gestandaardiseerd format. Hieruit moet blijken hoe ver en in welke richting (groepen) edelherten wegvluchten en of hierdoor kwalificerende vogelsoorten zijn opgevlogen;
  - b. Uitvoeren van een vegetatiestructuurkartering in de zomer van 2019. Van belang is de kartering op exact de zelfde methode en periode uit te voeren als in 2016 (de meest recent beschikbare kartering) zodat de resultaten vergelijkbaar zijn.
  - c. Vergelijking uitvoeren van de resultaten van de reguliere vogeltellingen in de jaren na het afschot met de gegevens uit de zelfde periode(n) in de voorgaande jaren.
  - d. Aan de hand van bovenstaande gegevens stelt een ter zake kundige ecooloog jaarlijks vast of er sprake is van een afname van aantallen ganzen of smienten en of dit te relateren is aan een afname aan geschikt foerageergebied als gevolg van het afschot van de edelherten in het kader van de reset grote grazers.
  - e. Indien uit bovenstaande blijkt dat er een risico is op significante gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen voor een of meerdere soorten ganzen of de smient, dan wordt dit zo spoedig mogelijk gemeld aan de provincie via wetnatuurbescherming@flevoland.nl en Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek via handhaving@flevoland.nl. In afstemming met de provincie wordt

dan besloten op welke wijze de achteruitgang van de betreffende soort(en) gestopt kan worden, bijvoorbeeld door verruigd grasland terug te zetten in grasland dat geschikt is als foerageergebied voor de betreffende soort(en), zoals door maaien, of door het aantal grote grazers in het gebied te verhogen.

D. Kennisgeving en afschriften

Van dit besluit zal conform artikel 3:42 tweede lid van de Algemene wet Bestuursrecht door ons kennis worden gegeven door middel van publicatie in een huis-aan-huisblad en op de website van de Provincie Flevoland.

Afschriften van dit besluit worden verzonden aan:

- Gemeente Lelystad;
- Gemeente Almere;
- OFGV, info@ofgv.nl.

E. Bezwaar

Tegen dit besluit kunt u binnen zes weken na datum van verzending van deze brief schriftelijk bij ons bezwaar maken. Uw bezwaarschrift dient ondertekend te zijn en voorzien van uw naam en adres, de datum, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden van het bezwaar.

Nadere informatie over de bezwaarprocedure treft u aan in het hierna volgende informatieblad.

F. Ondertekening

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris, de voorzitter,

Mr. Drs. T. van der Wal

L. Verbeek

Informatieblad bezwaarprocedure Gedeputeerde Staten van Flevoland

Bezwaar

Tegen onze besluiten kunt u op grond van artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na datum van verzending ervan bij ons schriftelijk bezwaar maken. Uw bezwaarschrift dient ondertekend en voorzien te zijn van uw naam en adres, de datum, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden van het bezwaar.

Verzoek om voorlopige voorziening

Wanneer u van mening bent dat, in afwachting van de behandeling van uw bezwaarschrift, een voorlopige voorziening moet worden getroffen, kunt u een verzoek daartoe indienen bij de voorzieningenrechter. Het adres is Rechtbank Midden-Nederland, Afdeling Bestuursrecht, voorlopige voorzieningen, Postbus 16005, 3500 DA Utrecht. Uw verzoek om voorlopige voorziening wordt pas in behandeling genomen wanneer u griffierecht heeft betaald. De rechtbank laat u weten hoe hoog het griffierecht is en op welke wijze u dit kunt overmaken.

Overslaan van de bezwaarschriftenprocedure

Op grond van artikel 7:1a van de Algemene wet bestuursrecht kunt u in uw bezwaarschrift aangeven dat u de bezwaarschriftenprocedure wilt overslaan en rechtstreeks in beroep wilt gaan bij de bestuursrechter. In artikel 7:1 a tweede lid van de Algemene wet bestuursrecht is bepaald dat wij een dergelijk verzoek in ieder geval moeten afwijzen wanneer: A) het bezwaarschrift is gericht tegen het niet op tijd nemen van een besluit. B) tegen het besluit door een andere belanghebbende ook een ander bezwaarschrift is ingediend waarin zo' n verzoek niet is gedaan en dit bezwaarschrift ontvankelijk is. Wij stemmen alleen in met het verzoek om de bezwaarschriftenprocedure over te slaan, wanneer de zaak daarvoor geschikt is. Wanneer dit het geval is, zenden wij het bezwaarschrift door aan de bevoegde rechter.

Proceskostenvergoeding

Tot slot wijzen wij u er nog op dat u op grond van artikel 7:15, tweede lid van de Algemene wet bestuursrecht bij ons - voordat wij een besluit hebben genomen op uw bezwaarschrift - een verzoek kunt indienen om de kosten die u redelijkerwijs in verband met de behandeling van uw bezwaarschrift moet maken, te vergoeden. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om kosten van rechtsbijstand, kosten van een getuige/deskundige; reis- en verblijfkosten, kosten van uittreksels uit openbare registers, telefoongesprekken. Bij het indienen van zo'n verzoek moet u het bedrag van de vergoeding aangeven en stukken overleggen waaruit blijkt dat u deze kosten daadwerkelijk heeft gemaakt. Bij het besluit dat wij op het bezwaarschrift nemen, wordt tegelijkertijd een besluit genomen op een ingediend verzoek om vergoeding van de kosten.